

مشکلات و اختلاف نظر باکو در امضای توافقنامه همکاری با اتحادیه اروپا

اجلاس آنلاین چند روز پیش سران کشورهای فعال در «برنامه مشارکت شرق اتحادیه اروپا» با شرکت «الهام علی اف» رئیس جمهوری آذربایجان، نشان داد که باکو و این اتحادیه در موضوع امضای توافقنامه جدید همکاری همچنان ناکام هستند.

آران نیوز؛ مدت اعتبار توافقنامه همکاری پیشین جمهوری آذربایجان و اتحادیه اروپا که در سال 1996 امضا و در سال 1999 میلادی به اجرا گذاشته شده بود، در سال 2016 به پایان رسیده و دو طرف چند سال است که برای امضا توافقنامه جامع همکاری جدیدی تلاش می کنند که تاکنون در این راه ناموفق بوده اند. علی اف طی سخنانی در این اجلاس آنلاین با اشاره به این که مذاکرات برای امضای توافقنامه جدید همکاری جمهوری آذربایجان و اتحادیه اروپا در مرحله نهایی قرار دارد، افزود: تا به حال 90 درصد از پیش نویس سند همکاری مورد توافق طرفین قرار گرفته است. این در حالی است که «فیل خوگان» کمیسر امور بازرگانی اتحادیه اروپا در ماه فوریه سال 2020 در دیدار با «المار محمدیاراف» وزیر امور خارجه جمهوری آذربایجان خواست تا مذاکرات برای امضای توافقنامه جدید همکاری در نیمه اول سال جاری میلادی به پایان برسد، تا این سند در اجلاس ماه ژوئن سران کشورهای فعال در برنامه مشارکت شرق اروپا نهایی شود، ولی این مهم تاکنون تحقق نیافته است.

روابط جمهوری آذربایجان و اتحادیه اروپا

جمهوری آذربایجان پس از کسب استقلال در سال 1991 میلادی توسعه روابط با کشورهای اروپایی را از اولویت های سیاست خارجی خود اعلام کرده است. روابط جمهوری آذربایجان و اتحادیه اروپا در سال 1991 میلادی آغاز شده و دو طرف در ماه آوریل سال 1996 توافقنامه همکاری را در لوکزامبورگ امضا کردند که این سند در سال 1999 میلادی به اجرا گذاشته شد و شامل همکاری های گسترده جمهوری آذربایجان و اتحادیه اروپا در حوزه های سیاسی، اقتصادی، بازرگانی، سرمایه گذاری، فرهنگ و قانون گذاری می باشد.

جمهوری آذربایجان با اتحادیه اروپا به صورت روابط دوجانبه و در قالب برنامه مشارکت شرق این اتحادیه همکاری می کند. برنامه مشارکت شرق اتحادیه اروپا در سال 2009 میلادی در اجلاس سران کشورهای عضو آن به تصویب رسید و شامل توسعه روابط سیاسی و اقتصادی این اتحادیه با شش کشور تازه استقلال یافته پس از فروپاشی اتحاد شوروی از جمله اوکراین، مولداوی، بلاروس و نیز سه کشور قفقاز جنوبی جمهوری آذربایجان، ارمنستان و گرجستان است. در قالب این برنامه، تاکنون 6 اجلاس اتحادیه اروپا با حضور سران این کشورهای تازه استقلال یافته، برگزار شده که هدف از آن، برنامه ریزی، انعقاد همکاری ها، آتی بوده است.

امضای اسناد همکاری های دوجانبه و چند جانبه جمهوری آذربایجان و اتحادیه اروپا به روابط فیما بین تحرک بخشیده است، بطوریکه کشورهای عضو این اتحادیه از عمده شرکای تجاری باکو محسوب می شوند.

هم اکنون 50 درصد از مجموع تجارت خارجی جمهوری آذربایجان با کشورهای عضو اتحادیه اروپا انجام می شود و حجم تبادلات تجاری میان دو طرف در سالهای 2016 الی 2019 میلادی نیز 55 درصد رشد داشته است. کشورهای عضو اتحادیه اروپا در دو دهه گذشته از مشتریان اصلی نفت جمهوری آذربایجان بوده اند. این اتحادیه در مجموع پنج درصد از نفت مورد نیاز خود را از این کشور وارد می کند. باکو برنامه ریزی کرده که تا اواخر سال جاری میلادی صادرات گاز طبیعی از میدان «شاه دنیز» در دریای خزر به اروپا را آغاز کند. پیش بینی شده که حجم سالانه صادرات گاز از جمهوری آذربایجان به کشورهای عضو اتحادیه اروپا در مرحله نخست 10 میلیارد متر مکعب باشد که در مراحل بعدی این رقم دو برابر افزایش خواهد یافت. به گزارش منابع رسمی جمهوری آذربایجان، در حال حاضر بیش از یک هزار 400 شرکت از کشورهای عضو اتحادیه اروپا در جمهوری آذربایجان فعال هستند و باکو با 24 کشور عضو این اتحادیه توافقنامه های معافیت از مالیات مضاعف و با 17 کشور نیز موافقت نامه های ترویج و حفاظت متقابل سرمایه گذاری و با 9 کشور دیگر بیانیه همکاری راهبردی را امضا کرده است. اتحادیه اروپا با توجه به مشکلات جدی ناشی از شیوع «ویروس کرونا»، برای کشورهای فعال در برنامه مشارکت شرق اروپا 980 میلیون یورو کمک

مالی بلاعوض اختصاص داده است که جمهوری آذربایجان نیز در قالب آن 31.6 میلیون یورو دریافت خواهد کرد .

مشکلات و اختلاف نظرها در راه امضاء توافقنامه جدید همکاری

در سفر ماه فوریه سال 2017 میلادی الهام علی اف رییس جمهوری آذربایجان به بروکسل و دیدار با «دونالد توسک» رییس شورای اتحادیه اروپا اعلام شد که طرفین مذاکرات جهت امضای توافقنامه جدید همکاری را آغاز کرده اند . این توافقنامه جدید شامل گسترش همکاری جمهوری آذربایجان و اتحادیه اروپا در حوزه های سیاسی ، امنیتی و بازرگانی می شود . کمیسیون اروپا در بهار سال گذشته میلادی اعلام کرد که مذاکرات امضای توافقنامه جدید در مرحله نهایی قرار دارد و «المار محمد یاراف» وزیر خارجه جمهوری آذربایجان نیز در سفر به بروکسل گفت که 90 درصد متن این سند مورد توافق قرار گرفته، ولی بزودی مشخص شد، طرفین درباره برخی مسایل اختلاف نظر دارند . «دنیس دانیلیدیس» مشاور نمایندگی اتحادیه اروپا در جمهوری آذربایجان مدتی پیش اذعان کرد ، مذاکرات طرفین درباره مسایل تجاری با مشکل مواجه شده، زیرا ابهاماتی در این زمینه وجود دارد . یکی از شرایط مطرح شده از سوی اتحادیه اروپا برای امضای توافقنامه همکاری جدید، مربوط به مدت زمان عضویت جمهوری آذربایجان در «سازمان تجارت جهانی» است و دولت باکو باید نقشه راه عضویت در این سازمان را طبق الزامات این نهاد بین المللی ارایه و مدت زمان عضویت در آن را اعلام کند . این در حالی است که باکو فعلا حتی در مساله اعلام مدت زمان عضویت در سازمان تجارت جهانی به کند، اقدام می کند .

اتحادیه اروپا و جمهوری آذربایجان در مورد توافقنامه «حریم هوایی آزاد» نیز تاکنون به توافق نرسیده اند و به گفته منابع اروپایی، باکو این مساله را به تاخیر می اندازد . دولت باکو نیز در رابطه با موضع گیری های مبهم اروپایی ها در مساله «مناقشه قره باغ» ادعاهای را در برابر اتحادیه اروپا مطرح می کند . با وجود حمایت اتحادیه اروپا از تمامیت ارضی جمهوری آذربایجان، در پیش نویس توافقنامه جدید همکاری تعلق منطقه قره باغ کوهستانی به جمهوری آذربایجان بصورت مشخص انعکاس نیافته است، بنابر این باکو منتظر موضع روشن و بدون ابهام اتحادیه اروپا در این مساله است . علی اف در اجلاس آنلاین اخیر سران کشورهای فعال در برنامه مشارکت شرق اروپا خاطر نشان کرد که دو سال پیش میان جمهوری آذربایجان و اتحادیه اروپا یک سند مربوط به اولویت های همکاری فیما بین در بروکسل امضا شده و در آن پایبندی به اصول استقلال ، حق حاکمیت و تمامیت ارضی کشورها انعکاس یافته بود . رییس جمهوری آذربایجان همچنین ابراز امیدواری کرد که این اصول در توافقنامه جدید همکاری کشورش با اتحادیه اروپا انعکاس یابد . جمهوری آذربایجان و اتحادیه اروپا همچنین در مسایل صدور روادید اختلاف نظر دارند . بروکسل خواستار لغو یکجانبه روادید از سوی جمهوری آذربایجان برای اتباع کشورهای عضو اتحادیه اروپا است، ولی دولت باکو به اصل لغو متقابل روادید تاکید دارد .

این کشور و اتحادیه اروپا در سال 2013 میلادی توافقنامه ساده سازی صدور روادید میان دو طرف را امضا کردند . این سند شامل تسهیلات بیشتر صدور روادید برای شهروندان جمهوری آذربایجان بوده و طبق آن کودکان تا سن 12 سال ، بازنشستگان و محققان و دانشجویان از پرداخت حق دریافت روادید معاف شدند .

دولت باکو اعلام کرده که تسهیلات لازم برای سفر اتباع کشورهای عضو اتحادیه اروپا به جمهوری آذربایجان ایجاد شده و آنها می توانند ظرف سه روز و حتی سه ساعت از طریق سامانه الکترونیکی، روادید سفر به این کشور را دریافت کنند . اجلاس آتی سران کشورهای فعال در برنامه مشارکت شرق اروپا قرار است در ماه مارس سال 2021 (اسفند ماه 1399) برگزار شود و در صورت رفع اختلاف نظرهای باقیمانده میان جمهوری آذربایجان و این اتحادیه، توافقنامه جامع همکاری دو طرف ممکن است تا آن مدت به امضا برسد .